ISSN 2415-8496 – Print
ISSN 3083-6794 – Online
Obraz, 2025. Vol.2 (48).5

УДК: 004.738.5:316.776.23:004.056.5
https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-75–80

РОЗПІЗНАВАННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В TELEGRAM: АНАЛІЗ ОЗНАК ТА МЕХАНІЗМІВ ПОШИРЕННЯ

ЧУРАНОВА Олена,
старша викладачка Могилянської школи журналістики,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія», Київ, Україна, e-mail: o.churanova@ukma.edu.ua,
ORCID – https://orcid.org/0009-0008-8230-6439.

Стаття надійшла до редакції 04.07.2025 р.
Надіслано після редагування 20.08.2025 р.
Рекомендовано до видання 09.09.2025 р.

Цитування: *Чуранова О. Розпізнавання дезінформації в Telegram: аналіз ознак та механізмів поширення. Образ. 2025. Вип. 2 (48). С. 75–80. https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-75–80*

Вступ. У період повномасштабної російсько-української війни платформа Telegram стала одним із провідних джерел новин для українців. Особливості месенджера – анонімність, відсутність централізованої модерації, активне використання російськими структурами – перетворили його на потужний інструмент поширення дезінформації. Це створює серйозні виклики для інформаційної безпеки, що й зумовило необхідність проведення даного дослідження.

Актуальність і мета. Попри високу популярність Telegram, структурні, мовні й візуальні ознаки дезінформації на цій платформі залишаються недостатньо вивченими, особливо в українському контексті. Мета дослідження – визначити типові структурні, мовні й візуальні ознаки дезінформаційного контенту в Telegram, проаналізувати механізми його поширення серед української аудиторії та розробити універсальну схему для ідентифікації таких повідомлень.

Методологія. Дослідження ґрунтується на контент-аналізі п'яти популярних Telegram-каналів, які систематично транслюють проросійські наративи серед української аудиторії. Вибірку сформовано за даними каталогу TGStat.ru. Аналіз охоплює повідомлення, опубліковані у червні 2025 року. Використано описово-аналітичний метод, контент-аналіз, метод класифікації для систематизації результатів.

Результати. Встановлено, що дезінформаційний контент у Telegram характеризується емоційно забарвленою мовою, маніпуляцією фактами, відсутністю посилань на офіційні джерела, використанням узагальнень, підроблених документів. Більшість каналів залишаються анонімними, що унеможливлює притягнення до відповідальності за поширення фейків. Основними механізмами розповсюдження дезінформації виступають анонімність, мережевість, створення інформаційних ехо-кімнат та ретрансляція через пов'язані ресурси.

Висновки. Виявлені структурні, мовні та візуальні ознаки дезінформації у Telegram можуть стати основою для розробки ефективних інструментів виявлення і протидії дезінформаційним кампаніям у інформаційному просторі України. Запропонований підхід сприяє підвищенню інформаційної безпеки та поглибленому моніторингу інформаційного простору.

Ключові слова: *дезінформація, Telegram, російська пропаганда, інформаційна війна, месенджери, анонімні канали, штучний інтелект, інформаційна безпека, фейкові новини, цифрові загрози.*

Вступ. У сучасних умовах повномасштабної російсько-української війни інформаційна безпека України набуває особливої ваги. Однією з ключових платформ, що впливає на формування інформаційного простору як серед українців, так і росіян, є Telegram. За даними опитування USAID, понад 70 % українців використовують Telegram саме для отримання новин [3]. Завдяки своїм технічним особливостям – анонімності, відсутності централізованої модерації, швидкості поширення інформації – Telegram трансформувався у потужний інструмент не лише для оперативної комунікації, а й для розповсюдження дезінформації, особливо у періоди криз, воєн та інформаційних атак [7].

Платформа Telegram заснована росіянами Павлом та Миколою Дуровими у 2013 році. Відсутність модерації та можливість створювати анонімні канали роблять платформу привабливою для організації комунікації злочинних груп [7], поширення дезінформації та ведення інформаційних операцій.

Особливості архітектури каналів і груп, висока швидкість обміну повідомленнями, анонімність та розгалуженість мереж створюють унікальні умови для поширення дезінформації, що потребує ретельного наукового аналізу. Ґрунтовне вивчення цих ознак дасть змогу розробити більш ефективні алгоритми для ідентифікації та протидії дезінформаційним кампаніям, спрямованим проти України.

Дослідження ґрунтується на сучасних підходах до аналізу інформаційних війн, інформаційних операцій, вивчення медіаконтенту та систематизації ознак дезінформації, що сприяє розробці практичних інструментів для моніторингу і виявлення фейків у месенджерах.

В останні роки зросла кількість наукових робіт, присвячених використанню Telegram для поширення дезінформації. Зокрема у працях М. Блума, Х. Тіфлаті, Дж. Горгана [7] аналізується роль Telegram у діяльності терористичних організацій; Р. Каццамата, А. Сантос [8] досліджують розповсюдження фейків під час виборчих кампаній у Бразилії; Дж. Гурскі та ін. [9] розглядають вплив месенджерів на інформаційні простори різних країн. Під час пандемії COVID-19 Telegram також став об’єктом вивчення з розповсюдження недостовірної інформації. Однак переважна більшість досліджень фокусується на загальних аспектах поширення інформації, тоді як специфічні структурні, мовні та візуальні ознаки дезінформації, характерні саме для Telegram, залишаються недостатньо вивченими. Актуальною залишається проблема розробки ефективних алгоритмів виявлення дезінформації з урахуванням особливостей українського інформаційного простору.

Новизна дослідження полягає у виокремленні та систематизації структурних, мовних і візуальних ознак дезінформаційного контенту в Telegram-каналах, орієнтованих на українську аудиторію, а також у розробці підходу до їх ідентифікації в умовах інформаційної війни. Це дослідження вперше пропонує комплексний аналіз зазначених ознак саме в контексті повномасштабної російсько-української війни.

Мета дослідження – визначити типові структурні, мовні й візуальні ознаки дезінформаційного контенту в Telegram, проаналізувати механізми його поширення серед української аудиторії та розробити універсальну схему для ідентифікації таких повідомлень. *Завдання:* проаналізувати типові ознаки дезінформації у Telegram, дослідити механізми поширення дезінформаційного контенту серед української аудиторії, систематизувати підхід до аналізу Telegram-контенту для подальшого використання у практиці протидії дезінформації.

Методи дослідження. Застосовано такі методи: описово-аналітичний, який дозволив здійснити детальний аналіз стилістики, структури повідомлень і особливостей подачі інформації у відібраних Telegram-каналах; контент-аналіз для систематичного виявлення повторюваних ознак дезінформації; метод класифікації для групування виявлених ознак дезінформації та визначення їхніх типових поєднань у різних каналах. Це допомогло простежити як спільні, так і унікальні риси контенту.

У процесі дослідження відібрано п'ять Telegram-каналів із найбільшим охопленням серед української аудиторії, які відзначаються систематичним поширенням проросійських дезінформаційних наративів. Проведено моніторинг усіх повідомлень, опублікованих у зазначених каналах протягом червня 2025 року. Кожний допис аналізувався відповідно до визначених критеріїв: фіксувалися структурні, мовні та візуальні ознаки. Виявлені характеристики узагальнювалися, порівнювалися між різними каналами з метою виявлення спільних і унікальних рис, а також для визначення універсальної схеми ідентифікації дезінформаційного контенту в Telegram.

Результати й обговорення. Для проведення дослідження було обрано п'ять Telegram-каналів (за даними каталогу TGStat.ru): «Мир сегодня с «Юрий Подоляка», «Анатолий Шарий», «Легитимный», «Резидент» та «Типичный Донецк» (таб 1.).

Таблиця 1
Основні характеристики обраних для аналізу Telegram-каналів

Назва каналу	Рік створення	Аудиторія (станом на 01.07.2025)	Середнє охоплення 1 посту (станом на 01.07.2025)	Опис та контекст
«Мир сегодня с «Юрий Подоляка»	2019	3110862	1,7 млн. переглядів	Пропагандистський канал із Росії. Поширює проросійські наративи, формує негативний образ України, маніпулює інформацією про війну.
«Анатолий Шарий»	2019	1452214	1 млн. переглядів	Відомий проросійський блогер, підозрюваний у державній зраді. Заперечував російську агресію, критикує українську владу.
Легитимный	2019	1129182	386,9 тис. переглядів	Канал, визнаний Центром протидії дезінформації як поширювач російських фейків, спрямованих на дестабілізацію України.
Резидент	2019	1009770	341 тис. переглядів	Проросійський канал із маніпулятивним контентом, зокрема щодо мобілізації та подій на фронті.
Типичный Донецк	2018	581555	94,3 тис. переглядів	Канал, що позиціонує себе як джерело новин із окупованої території Донецької області. Часто поширює проросійські меседжі, виправдовує дії окупантів.

У ході моніторингу й детального аналізу ідентифіковано такі типові характеристики дезінформаційного контенту:

- *Структурні ознаки:* анонімність каналів, відсутність прозорих контактних даних або вказівки авторства, масове використання ретрансляційних механізмів, формування «інформаційних ехо-кімнат».
- *Мовні ознаки:* використання безособових формулювань («пишуть», «повідомляють», «за нашими джерелами»); емоційно забарвлена лексика з метою

поширення страху, паніки, сумнівів, формування коротких імпульсивних меседжів; наявність мовних кліше та поширених пропагандистських фраз; дискредитація офіційних осіб, узагальнення, протиставлення «свої» і «чужі».

• *Візуальні ознаки:* використання підроблених або маніпулятивних фотографій і відеоматеріалів, графіка й елементи, що імітують стиль авторитетних ЗМІ чи державних інституцій для посилення легітимності; використання контенту, згенерованого штучним інтелектом для створення фейкових ілюстрацій чи відео.

Також визначено такі **механізми розповсюдження дезінформації на платформі:**

• використання анонімних каналів та бот-мереж як першоджерел і для масового поширення контенту;

• формування «дезінформаційної мережі» для синхронного поширення повідомлень і створення вірусного ефекту;

• використання бот-ферм для просування, коментування, підвищення популярності дезінформаційного контенту;

• створення інформаційних ехо-кімнат (дублювання однакового контенту в різних групах, акцентування на страхах чи інтересах цільової аудиторії).

У результаті дослідження сформовано універсальну схему виявлення дезінформаційного контенту в Telegram:

1. Верифікація джерела: перевірка наявності ідентифікованого авторства, історії створення каналу, відкритих контактних даних.

2. Аналіз структури повідомлень: визначення рівня анонімності, характеру ретрансляції та координації між каналами.

3. Виявлення мовних ознак: аналіз повідомлень на безособові формулювання, маніпулятивність, емоційну забарвленість, повторюваність пропагандистських наративів.

4. Оцінка візуального контенту: перевірка автентичності фото/відео, наявності мімікрії під легальні джерела, використання ШІ-контенту.

5. Ідентифікація механізмів поширення: аналіз мережевої активності, повторюваності контенту у різних групах, наявності ехо-кімнат.

Запропонована у межах дослідження схема може бути застосована для системного моніторингу, ідентифікації та протидії дезінформаційним кампаніям у інформаційному просторі України.

Висновки та перспективи. У межах дослідження визначено типові структурні, мовні й візуальні ознаки дезінформаційного контенту в Telegram, проаналізовано механізми його поширення серед української аудиторії та розроблено уніфікований підхід до ідентифікації таких повідомлень.

На підставі аналізу п’яти проросійських Telegram-каналів із найбільшим охопленням в українському інформаційному просторі визначено структурні, мовні та візуальні ознаки дезінформаційного контенту, проаналізовано основні механізми його поширення й запропоновано єдиний підхід до ідентифікації подібних повідомлень. Дослідження засвідчує, що дезінформація поширюється через анонімні канали, які координуються у мережах і посилюють один одного за рахунок перехресних репостів, маніпуляцій із першоджерелами, створення ехо-кімнат і активне використання бот-мереж. Отримана універсальна схема визначення дезінформаційного контенту в Telegram базується на покроковій верифікації джерела, аналізі структурних і мовних ознак та візуального контенту, оцінці механізмів поширення. Результати мають практичне значення для фахівців із моніторингу інформаційного простору та протидії інформаційним атакам у цифровому середовищі України.

Перспективами подальших досліджень є розвиток інструментів автоматизованого виявлення ознак дезінформації з опорою на запропоновану схему та дослідження міжплатформної взаємодії дезінформаційних мереж.

1. Бутиріна М., Темченко Л. Телеграм як середовище просування російських дезінформаційних наративів: канали, методи, фрейми. *Communications and Communicative Technologies*. 2023. Т. 23. С. 71–79.
2. Васьківська О. Особливості інформаційних каналів соціальних мереж під час російсько-української війни. Актуальні проблеми науки, освіти та суспільства в сучасних умовах: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. 2022. Ч. 2. С. 72–73.
3. Горбик Р., Дуцик Д., Шалайський С. Ефективність протидії російській дезінформації в Україні в умовах повномасштабної війни: аналітичний звіт. ГО «Український інститут медіа та комунікації»: сайт. URL: https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/UMCI_-Effectiveness-of-Russian-Disinformation-Counteration_UA.pdf (дата звернення: 25.06.2025).
4. Гуржій С. В. Сучасні загрозливі тенденції використання Telegram-каналів на шкоду державним інтересам. Інформація і право. 2021. № 4(39). С. 162–169.
5. Анонімність та російські гроші. Хто фінансує українські телеграм-канали? Інститут масової інформації: сайт. URL: https://detector.media/infospace/article/209798/2023-04-05-anonimnist-ta-rosiyski-groshi-khto-finansuie-ukrainski-telegram-kanaly/ (дата звернення: 25.06.2025).
6. Anin R., Kondratyev N. Telegram, the FSB, and the Man in the Middle. OCCPR: сайт. URL: https://www.occrp.org/en/investigation/telegram-the-fsb-and-the-man-in-the-midde (дата звернення: 25.06.2025).
7. Bloom M., Tiflati H., Horgan J. Navigating ISIS's Preferred Platform: Telegram. *Terrorism and Political Violence*. 2017. Vol. 31. No. 6. C. 1242–1254.
8. Cazzamatta R., da Silva Santos A. J. Checking verifications during the 2022 Brazilian run-off election: How fact-checking organizations exposed falsehoods and contributed to the accuracy of the public debate. Journalism. 2023. Vol. 25, No. 10. C. 1–22.
9. Gursky J., Riedl M., Joseff K., et al. Chat apps and cascade logic: A multi-platform perspective on India, Mexico, and the United States. *Social Media + Society*. 2022. Vol. 8, No. 2.
10. Talamayan F., Visser L., Olowokure B., et al. Harnessing the power of mobile and messaging apps for risk communication and intervention during the COVID-19 pandemic: Lessons from the Western Pacific. *Western Pacific Surveillance and Response*. 2024. Vol. 15, No. 3.
11. Waissbluth F., Farid H., Sehgal R., et al. Domain-level detection and disruption of disinformation. *Preprint*. 2022. DOI: https://doi.org/10.48550/arXiv.2205.03338.

UDC: 004.738.5:316.776.23:004.056.5
https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-75–80

RECOGNITION OF DISINFORMATION IN TELEGRAM: ANALYSIS OF SIGNS AND MECHANISMS OF SPREAD

Churanova Olena, senior lecturer,
Mohyla School of Journalism, NaUKMA, Kyiv, Ukraine, e-mail: o.churanova@ukma.edu.ua,
ORCID – https://orcid.org/0009-0008-8230-6439.

Article received by the editorial office on 07/04/2025
Submitted after editing on 08/20/2025
Recommended for publication on 09/09/2025

Citation: *Churanova, O. (2025). Recognition of Disinformation in Telegram: Analysis of Signs and Mechanisms of Spread. Obraz, 2 (48), 75–80. https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-75–80*

Introduction. During the full-scale Russian-Ukrainian war, the Telegram platform became one of the leading sources of news for Ukrainians. The messenger's features – anonymity, lack of centralized moderation, and active use by Russian entities – have turned it into a powerful tool for spreading disinformation. This poses serious challenges to information security, which has led to the need for this study.

Relevance and purpose. Despite the high popularity of Telegram, the structural, linguistic, and visual features of disinformation on this platform remain insufficiently studied, especially in the Ukrainian context. The purpose of the study is to identify typical structural, linguistic, and

visual features of disinformation content on Telegram, analyze the mechanisms of its dissemination among the Ukrainian audience, and develop a universal system for identifying such messages.

Methodology. The study is based on a content analysis of five popular Telegram channels that systematically broadcast pro-Russian narratives to the Ukrainian audience. The sample is based on the data from the TGStat.ru catalog. The analysis covers messages published in June 2025. The descriptive-analytical method, content analysis, and classification method were used to systematize the results.

Results. It has been established that disinformation content on Telegram is characterized by emotionally colored language, manipulation of facts, lack of references to official sources, use of generalizations, and forged documents. Most channels remain anonymous, which makes it impossible to bring them to justice for spreading fakes. The main mechanisms for spreading disinformation are anonymity, networking, the creation of information echo chambers, and retransmission through related resources.

Conclusions. The identified structural, linguistic, and visual signs of disinformation in Telegram can become the basis for the development of effective tools for detecting and counteracting disinformation campaigns in the information space of Ukraine. The proposed approach contributes to enhancing information security and in-depth monitoring of the information space.

Keywords: *disinformation, Telegram, Russian propaganda, information warfare, messengers, anonymous channels, artificial intelligence, information security, fake news, digital threats.*

1. Butyrina M., Temchenko L. (2023), «Telegram yak seredovyshche prosuvannia rosiyskikh dezinformatsinykh narratyviv: kanaly, metody, freymy», *Communications and Communicative Technologies*, No. 23, pp. 71–79.

2. Vaskivska O. (2022), «Osoblyvosti informatsiynykh kanaliv sotsialnykh merezh pid chas rosiysko-ukrayinskoyi viyny», *Aktualni problemy nauky, osvity ta suspilstva v suchasnykh umovakh: zbirnyk tez dopovidey mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Poltava, TsFEND, Ch. 2, pp. 72–73.

3. Horbyk R., Dutsyk D., Shalaysky S. (2023), «Efektyvnist’ protydii rosiyskiy dezinformatsiyi v Ukraini v umovakh povnomasshtabnoyi viyny: analitychnyi zvit”. Kyiv, *HO «Ukrainskyi instytut media ta komunikatsii»*, p. 66.

4. Hurzhii S. V. (2021), «Suchasni zahrozlyvi tendentsii vykorystannia Telegram-kanaliv na shkodu derzhavnym interesam», *Informatsiia i pravo*, No. 4(39), pp. 162–169.

5. Instytut masovoi informatsii (2023), «Anonimnist ta rosiyski hroshi. Khto finansuie ukrainski telegram-kanaly?», available at: https://detector.media/infospace/article/209798/2023-04-05-anonimnist-ta-rosiyski-groshi-khto-finansuie-ukrainski-telegram-kanaly/ (accessed 25 June 2025)

6. Anin R., Kondratyev N. (2025), «Telegram, the FSB, and the Man in the Middle», available at: https://www.occrp.org/en/investigation/telegram-the-fsb-and-the-man-in-the-midd (accessed 25 June 2025)

7. Bloom M., Tiflati H., Horgan J. (2017), «Navigating ISIS’s Preferred Platform: Telegram», *Terrorism and Political Violence*, Vol. 31, No. 6, pp. 1242–1254.

8. Cazzamatta R., da Silva Santos A. J. (2023), «Checking verifications during the 2022 Brazilian run-off election: How fact-checking organizations exposed falsehoods and contributed to the accuracy of the public debate», *Journalism*, Vol. 25, No. 10, pp. 1–22.

9. Gursky J., Riedl M., Joseff K., et al. (2022), «Chat apps and cascade logic: A multi-platform perspective on India, Mexico, and the United States», *Social Media + Society*, Vol. 8, No. 2.

10. Talamayan F., Visser L., Olowokure B., et al. (2024), «Harnessing the power of mobile and messaging apps for risk communication and intervention during the COVID-19 pandemic: Lessons from the Western Pacific», Western Pacific Surveillance and Response, Vol. 15, No. 3.

11. Waissbluth F., Farid H., Sehgal R., et al. (2022), «Domain-level detection and disruption of disinformation», Preprint. DOI: https://doi.org/10.48550/arXiv.2205.03338.